

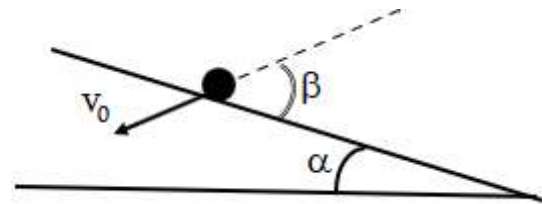
Ֆիզիկայի մարզային փուլ - 2022 թ.
10-րդ դասարան - Տևողությունը՝ 180 րոպե
Առաջադրանքները և լուծումները

1. A և B վայրերը գտնվում են արևմուտքից արևելք ձգվող ուղղագիծ ճանապարհի վրա: B վայրը գտնվում է A-ից 9 կիլոմետր դեպի արևելք: A կետից դուրս է գալիս մեքենա, որը շարժվում է դեպի արևելք հաստատուն 40 կմ/ժ արագությամբ: Միևնույն ժամանակ B-ից դուրս եկող մոտոցիկլետը շարժվում է նույն ուղղությամբ՝ 32 կմ/ժ² հաստատուն արագացումով: Որոշեք մեքենայի և մոտոցիկլետի միջև ամենամեծ հեռավորությունը շարժման առաջին α) մեկ ժամվա ընթացքում β) երկու ժամվա ընթացքում:

Լուծում: Հեռավորությունը մեքենայի և մոտոցիկլի միջև աճում է քանի դեռ մեքենայի արագությունը մեծ է մոտոցիկլի արագությունից՝ $v \geq at$ (1 միավոր), որտեղից ստանում ենք որ եթե $t \leq 40/32 = 1,25\text{ժ}$: (1 միավոր) Այսպիսով առաջին մեկ ժամվա ընթացքում առավելագույն հեռավորությունը կլինի $1=1\text{ժ}$ պահին, այսինքն $S_{max} = 9 + 40 \cdot 1 - 32 \cdot 1^2/2 = 33\text{կմ}$: (1 միավոր) առաջին երկու ժամվա ընթացքում առավելագույն հեռավորությունը կլինի $1=1,25\text{ժ}$ (1 միավոր) պահին, այսինքն $S_{max} = 9 + 40 \cdot 1,25 - 32 \cdot 1,25^2/2 = 35,25\text{կմ}$: (1 միավոր)

Լուծում: Նախորդ լուծումը այն դեպքի համար էր, երբ մոտոցիկլը դուրս էր եկել A-ից: Սակայն համաձայն խնդրի պայմանի, այն դուրս էր եկել B-ից: Այդ դեպքում ունենք, որ մեքենան կհասնի մոտոցիկլին t ժամից $9 + 16t^2 = 40t \Rightarrow t = 0,25\text{ժ}$ կամ $2,25\text{ժ}$ հեռավորության փոփոխությունը $\Delta L = v_{մեք} - v_{մոտ}$ (1 միավոր) և այն աճում է, քանի դեռ $v_{մոտ} < v_{մեք}$, (1 միավոր) այսինքն մինչև $t=1,25\text{ժ}$: (1 միավոր) Դրանից հետո հեռավորությունը նվազում է, և 2ժ պահին հավասար է $S_{max} = |9 - 40 \cdot 1,25 + 32 \cdot 1,25^2/2| = 16\text{ կմ}$: (1 միավոր) Առավելագույն ժամանակը առաջին 1ժ -վա ընթացքում հավասար է հանդիպման պահից $0,75\text{ժ}$ հետո և հավասար է $40 \cdot 0,75 - 8 \cdot 0,75 - 32 \cdot 0,75^2/2 = 15\text{կմ}$: (1 միավոր)

2. Պողպատե գնդիկը հարվածում է հարթ անշարժ թեք հարթությանը β անկյան տակ (Տե՛ս. նկ.): Թեք հարթության հորիզոնի հետ կազմած α անկյան ի՞նչ արժեքների դեպքում գնդիկը կվերադառնա իր առաջին բախման կետը: Բոլոր բախումները բացարձակ առաձգական են:

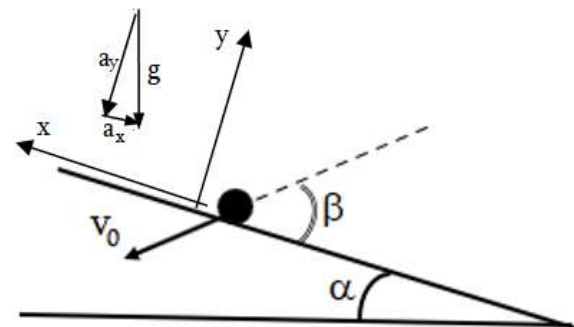

Լուծում: Առանցքերի ընտրություն (1 միավոր)
 Ընտրենք առանցքները ինչպես ցույց է տրված նկարում:

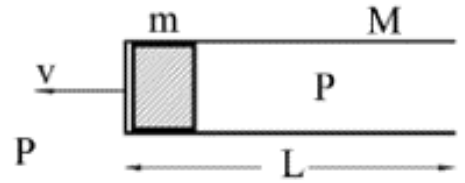
Այդ դեպքում
 $v_{0x} = v_0 \cos \beta$, $v_{0y} = v_0 \sin \beta$, $a_x = -g \sin \alpha$, $a_y = -g \cos \alpha$: (1 միավոր) շարժվելով x առանցքով գնդիկը կվերադառնա սկզբնակետը $t = 2v_{0x}/|a_x| = \frac{2v_0 \cos \beta}{g \sin \alpha}$,

(1 միավոր) ժամանակում, իսկ y առանցքով շարժվելիս հաջորդական բախումները տեղի են ունենում $t = 2v_{0y}/|a_y| = \frac{2v_0 \sin \beta}{g \cos \alpha}$ (1 միավոր) ժամանակում:

Սկզբնակետը վերադառնալու պայմանն է $\frac{2v_0 \cos \beta}{g \sin \alpha} = \frac{2v_0 \sin \beta}{g \cos \alpha} \rightarrow tg \alpha = \frac{1}{n} ctg \beta$: (1 միավոր)

3. m զանգվածի միացը գտնվում է M զանգվածով և S կտրվածքի մակերեսով զլանաձև սրվակի հիմքի մոտ (տե՛ս նկ.): Ինչպիսի՞ սկզբնական V արագություն պետք է հաղորդել սրվակին, որպեսզի միացը դուրս գա սրվակից: Միացը սրվակում շարժվում է առանց շփման, միացի և սրվակի հիմքի միջև օդը չի թափանցում: Խողովակի երկարությունը L է, մթնոլորտային ճնշումը՝ P .

Լուծում: Սրվակի և միացի արագացումները հավասար են, համապատասխանաբար $a_u = -pS/M$ (1 միավոր) և $a_{վլս} = -pS/m$: (1 միավոր) Սրվակին հաղորդած արագությունը կլինի նվազագույնը, եթե սրվակից դուրս գալու պահին միացի արագությունը հասավար լինի սրվակի արագությանը՝

$$t \cdot pS/m = v - t \cdot pS/M: (1 \text{ միավոր})$$

Այդ պահին մարմինների անցած ճանապարհների գումարը պետք է հավասար լինի սրվակի L երկարությանը՝

$$L = vt - \frac{a_u t^2}{2} + \frac{a_{վլս} t^2}{2} = v_{min}^2 \frac{mM}{2pS(m+M)}, (1 \text{ միավոր})$$

որտեղից ստանում ենք

$$v_{min} = \sqrt{\frac{2pSL(m+M)}{mM}} (1 \text{ միավոր})$$

4. Փորձարարն ունի երեք՝ A, B, C անոթները: A անոթում լցված է 95°C -ի 1 կգ ջուր, B-ում՝ 65°C -ի ջուր, C-ում՝ 0.07 կգ 53°C -ի 100%-ոց էթիլ սպիրտ: Սպիրտի եռման ջերմաստիճանը 78°C է: Փորձարարը կատարում է փորձերի երկու շարք: Առաջին անգամ նա A անոթի ջուրը լցնում է C անոթի էթիլ սպիրտի մեջ: Ջերմաստճանը հաստատվելուց հետո ավելացնում է այնտեղ B անոթի ջուրը և ստանում 75°C -ի խառնուրդ: Երկրորդ անգամ փորձարարը A անոթի ջուրը լցնում է B-ի մեջ, այսպիսով՝ ջերմաստիճանը հաստատվելուց հետո, այնտեղ ավելացնում է էթիլ սպիրտը: Որոշեք երկրորդ անգամ ստացված խառնուրդի ջերմաստիճանը և էթիլ սպիրտի զանգվածը նրանում: Ջրի տեսակարար ջերմունակությունը՝ $c_2=4200$ Ջ/կգ. $^\circ\text{C}$, սպիրտի տեսակարար ջերմունակությունը՝ $c_u=2400$ Ջ/կգ. $^\circ\text{C}$, սպիրտի շոգեգոյացման տեսակարար ջերմությունը՝ $r_u=840$ կՋ/կգ:

Լուծում.

Սպիրտը մինչև եռման ջերմաստիճան տաքանալու համար անհրաժեշտ է

$$Q_{u1} = c_u m_c (t_{եռ} - t_c) = 2400 \cdot 0.07 \cdot 25 = 4200 \text{ Ջ, իսկ սպիրտը եռալով գոլորշիացնելու}$$

համար՝ $Q_{u2} = r m_c = 58800$ Ջ ջերմաքանակ (0,5 միավոր): A անոթի ջուրը մինչև 78°C

հովանալը կտար $Q_{21} = c_2 m_A (t_A - t_{եռ}) = 4200 \cdot 1 \cdot 17 = 71400$ Ջ ջերմաքանակ: Քանի որ

$Q_{21} > Q_{u1} + Q_{u2}$, այսպիսով A անոթի ջուրը սպիրտի վրա լցնելիս վերջինս լրիվ կգոլորշիանա,

$$\text{իսկ A անոթից լցրած ջրի վերջնական ջերմաստիճանը կլինի } t'_A = t_A - \frac{Q_{u1} + Q_{u2}}{c_2 m_A} = 80^\circ\text{C}$$

(1 միավոր): Այս ջրի վրա B անոթի ջուրն ավելացնելիս ստացվում է 75°C , ուրեմն B անոթի ջրի զանգվածը կգտնենք ջերմային հաշվեկշռի հավասարումից.

$$c_2 m_A (t'_A - 75) = c_2 m_B (75 - t_B) \Rightarrow m_B = 0,5 \text{ կգ } (0,5 \text{ միավոր}):$$

Երկրորդ փորձում A և B անոթների ջրերը խառնելիս կհաստատվի t_{AB} ջերմաստիճան, որը կորոշվի ջերմային հաշվեկշռի հավասարումից.

$$c_2 m_A (t_A - t_{AB}) = c_2 m_B (t_{AB} - t_B) \Rightarrow t_{AB} = 85^\circ\text{C } (0,5 \text{ միավոր}):$$

Պարզենք, թե ինչ կլինի 85°C $m_A + m_B$ զանգվածով ջրի վրա սպիրտն ավելացնելիս: Մինչև

78°C հովանալը այս ջուրը կտար $Q_{22} = c_2 (m_A + m_B) (t_{AB} - t_{եռ}) = 4200 \cdot 1,5 \cdot 7 = 44100$ Ջ,

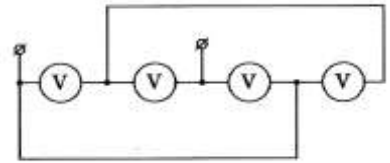
այսինքն՝ $Q_{u1} < Q_{22} < Q_{u1} + Q_{u2}$ (0,5 միավոր), հետևաբար սպիրտը կհասնի մինչև եռման

ջերմաստիճան, սակայն լրիվ չի գոլորշիանա: Այսպիսով, խառնուրդի վերջնական

ջերմաստիճանը կլինի 78°C , իսկ խառնուրդում կպարունակվի

$$m'_u = m_u - \frac{Q_{22} - Q_{u1}}{r} = 0,023 \text{ կգ սպիրտ } (1 \text{ միավոր}):$$

5. Չորս միատեսակ վոլտմետր միացված են $U=9$ Վ լարումով աղբյուրին: Որոշեք վոլտմետրերի ցուցմունքների գումարը:

Լուծում.

Նախ համարակալենք վոլտմետրերը ձախից աջ, ապա պատկերենք նրանց միացման համարժեք սխեման (1,5 միավոր): Այդ դեպքում 3

վոլտաչափը ցույց է տալիս աղբյուրի լարումը՝

$U_3=9$ Վ (0,5 միավոր): Պարզ է, որ $U_1=U_4=U_2/2$ և

$U_1+U_2=9$ Վ (1 միավոր), հետևաբար $U_2=6$ Վ,

$U_1=U_4=3$ Վ (0,5 միավոր): Այսպիսով

$U_1+U_2+U_3+U_4=21$ Վ (0,5 միավոր):

